

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ 20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

Κείμενο 1η**Η τεχνητή νοημοσύνη βλάπτει την ποιότητα ζωής****19.03.24 , Μπάμπης Μιχάλης, Εφημερίδα των Συντακτών**

Η τεχνητή νοημοσύνη (AI) βλάπτει σοβαρά την υγεία και την ποιότητα ζωής των εργαζομένων, προειδοποιεί μελέτη που είδε το φως της δημοσιότητας πριν από μερικές ημέρες. Η μελέτη –πρωτοποριακή στο είδος της– πραγματοποιήθηκε από τη δεξαμενή σκέψης Institute for Work και βασίστηκε σε έρευνα που διεξήχθη σε περισσότερους από 6.000 ανθρώπους στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι όσο περισσότεροι εργαζόμενοι εκτέθηκαν σε τεχνολογίες τριών από αυτές τις κατηγορίες –και συγκεκριμένα σε (α) λογισμικό που βασίζεται στην τεχνητή νοημοσύνη και τη μηχανική μάθηση, (β) συσκευές επιτήρησης όπως φορητοί ιχνηλάτες και (γ) τη ρομποτική– τόσο χειρότερη έτεινε να είναι η υγεία και η ποιότητα της ζωής τους. Αντίθετα, η χρήση των πιο καθιερωμένων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), όπως οι φορητοί υπολογιστές, τα τάμπλετ και η ανταλλαγή άμεσων μηνυμάτων μέσω του Ιντερνετ στην εργασία, έτεινε να έχει πιο θετική επίδραση στη ζωή τους. «Διαπιστώσαμε ότι η ποιότητα ζωής βελτιώθηκε καθώς αυξήθηκε η συχνότητα αλληλεπίδρασης με τις ΤΠΕ, ενώ επιδεινώθηκε καθώς αυξήθηκε η συχνότητα αλληλεπίδρασης με νεότερες τεχνολογίες στον χώρο εργασίας», ανέφερε χαρακτηριστικά η έκθεση.

Οι διαπιστώσεις αυτές συνάδουν με προηγούμενες έρευνες που έχουν δείξει ότι «νεότερες τεχνολογίες όπως η ρομποτική, οι ανιχνευτές και η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να επιδεινώσουν την εργασιακή ανασφάλεια, την εντατικοποίηση του φόρτου εργασίας, να οδηγήσουν στη δρομολόγηση και την απώλεια εργασιακού νοήματος, καθώς και την αποδυνάμωση και την απώλεια αυτονομίας, παράγοντες οι οποίοι συρρικνώνουν τη συνολική ποιότητα ζωής και την ευημερία των εργαζομένων».

Όλα αυτά ουδόλως απασχολούν βεβαίως όσους βλέπουν πίσω από την τεχνητή νοημοσύνη ένα νέο Ελντοράντο. Ο χρυσός που κρύβεται πίσω από αυτό είναι τα τεράστια κέρδη από την κατάργηση εκατοντάδων εκατομμυρίων θέσεων εργασίας και τη συρρίκνωση του εργασιακού κόστους ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης της γενετικής τεχνητής νοημοσύνης.

Το πρόβλημα, σύμφωνα με την επικεφαλής συγγραφέα της μελέτης δρ Κοινωνιολογίας Magdalena Soffia, δεν είναι απαραίτητα οι ίδιες οι τεχνολογίες, αλλά ο τρόπος με τον οποίο υιοθετούνται. «Εξαρτάται πραγματικά από το πλαίσιο, από πολλούς διαρθρωτικούς παράγοντες, από τις περιβαλλοντικές συνθήκες, τον τρόπο σχεδιασμού και τον τρόπο ανάπτυξής του. Πρόκειται για πολλές αποφάσεις που θα πρέπει να ληφθούν από ανθρώπους», σημειώνει.

Τα ευρήματα σχετικά με τους ιχνηλάτες και τις τεχνολογίες επιτήρησης ταυτίζονται με τις συνεχόμενες προειδοποιήσεις των συνδικάτων για τον αρνητικό αντίκτυπο που έχει στη ζωή των εργαζομένων η συνεχής παρακολούθηση της απόδοσής τους (όπως συμβαίνει π.χ. σε αποθήκες της Amazon ή τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες). «Τα ευρήματα αυτά θα πρέπει να μας ανησυχούν όλους. Δείχνουν ότι χωρίς μια νέα ισχυρή ρύθμιση, η τεχνητή νοημοσύνη θα μπορούσε να κάνει τον κόσμο της εργασίας καταπιεστικό και ανθυγιεινό μέρος για πολλούς», τονίζει η επικεφαλής της Ομοσπονδίας Βρετανικών Συνδικάτων για την τεχνητή νοημοσύνη Mary Towers.

Κείμενο 2

Δεν είμαι ρομπότ

[Gerd Leonhard, Αρθρογράφος, 12/04/2017, Huffington post \(Διασκευή\)](#)

Πάντα υπήρχαν υπηρέτες. Η μόνη διαφορά σήμερα είναι ότι δεν είναι πλέον άνθρωποι. Απλά ρομπότ όπως αυτά που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή αυτοκινήτων, μπορούν να μας απελευθερώσουν από βαρετές και ανούσιες επαναληπτικές κινήσεις. Καθώς όμως τα ρομπότ μαθαίνουν να περπατάνε, να μιλάνε, να σκέφτονται και να βγαίνουν έξω από τα βιομηχανικά τους κελιά, μήπως η απελευθέρωση αυτή θα έχει τελικά το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα;

Σκεφτείτε για παράδειγμα μέχρι ποιου σημείου έχουμε αποποιηθεί την ανθρώπινη κυριαρχία μας. Έχετε παρατηρήσει πώς απορρίπτετε αυτόματα ένα ξενοδοχείο ή εστιατόριο που δεν έχει online παρουσία ή κριτικές; Έχετε τσεκάρει ποτέ το προφίλ κάποιου στο LinkedIn πριν απαντήσετε σε ένα meeting request; Η αίσθηση προσανατολισμού σας έχει ενισχυθεί ή ατονήσει από τη χρήση του GPS και των Google Maps; Μήπως τελικά γινόμαστε λιγότερο έξυπνοι καθώς τα ρομπότ γίνονται περισσότερο ευφυή;

Ως ένας futurist του 21ου αιώνα έχω, απ' ό,τι φαίνεται, το όχι και τόσο θετικό προνόμιο να παρατηρώ την τελευταία αποκλειστικά βιολογική γενιά Homo Sapiens. Καθώς τα ρομπότ γίνονται όλο και πιο ανθρώπινα, εμείς ενδέχεται να μοιάζουμε όλο και περισσότερο σαν ρομπότ. Από τα *wearables* μέχρι τα έξυπνα χάπια (που περιέχουν μικροσίπ) και το *Brain Computer Interface* (διασύνδεση και επικοινωνία ανθρώπινου εγκεφάλου με υπολογιστή) ή ακόμα και τα εμφυτεύματα νευρώνων, η σχέση μας με την τεχνολογία πρόκειται να γίνει πολύ προσωπική - πιο συγκεκριμένα η τεχνολογία πρόκειται να ενσωματωθεί σε εμάς.

Εκτιμώ ότι αυτή η επικείμενη αυτοματοποίηση, virtualization και ρομποτοποίηση της ανθρώπινης ζωής είναι κάτι που πρέπει να αξιοποιήσουμε άμεσα προκειμένου να επιβεβαιώσουμε εκ νέου την κυριαρχία της ανθρωπότητας και να οριοθετήσουμε τη γραμμή ανάμεσα στο τι είναι ανθρώπινο εκ φύσεως και ποια είναι η τεχνητά ενισχυμένη εκδοχή του. Είναι η πρώτη φορά που χρειαζόμαστε τόσο πολύ ένα νομοσχέδιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην ψηφιακή εποχή και ένα μανιφέστο για τις ψηφιακές ηθικές αρχές, στις οποίες να περιλαμβάνεται και το δικαίωμα να μην είμαστε υπερ-συνδεδεμένοι και βελτιωμένοι με οποιοδήποτε τρόπο.

Μετά από χιλιετίες σκλαβιάς και αιώνες επιστημονικής φαντασίας, τα ρομπότ γίνονται τελικά ένα επιστημονικό δεδομένο και ετοιμάζονται να καταλάβουν τη θέση τους ακριβώς πίσω μας. Είναι σημαντικό να μιλήσουμε γι' αυτό καθώς και για την ηθική του διάσταση τώρα, παρά να το αφήσουμε για αργότερα. Χρειάζεται ενημέρωση και συζήτηση άμεσα πριν καταλήξουμε να δοθεί η διαχείριση της ανθρωπότητας σε έναν αριθμό ισχυρών εταιρειών τεχνολογίας οι οποίες ενσωματώνουν αυτά τα «παγκόσμια μυαλά» σε σώμα ρομπότ.

Τα ρομπότ είναι σαν εμάς, αλλά δεν αποτελούνται από δικά μας κομμάτια. Μπορούν πιθανά να προσομοιώσουν την ίδια την ύπαρξη, στην πράξη όμως δεν υπάρχουν. Και αυτός ο περιορισμός δεν τα καθιστά λιγότερο πολύτιμα. Απλά δεν είναι το ίδιο με τον άνθρωπο. Ας μη συγχέουμε λοιπόν το εργαλείο με το σκοπό για τον οποίο έχει κατασκευαστεί.

Η δική μου συμβουλή είναι η ακόλουθη: Σκεφτείτε τα ρομπότ όχι σαν φίλους, αλλά σαν όμορφα εργαλεία. Ας μην εξανθρωπίσουμε τα μηχανήματα τόσο ώστε η ίδια η ανθρωπότητα να αρχίσει να υποφέρει από τη μεταξύ μας σύγκριση. Εμείς δεν είμαστε ρομπότ κι εκείνα δεν είναι άνθρωποι. Οι σκεπτόμενες μηχανές δε σκέφτονται όπως εμείς. Ας ελευθερώσουμε λοιπόν τους σκλάβους, αλλά ας μην σκλαβώσουμε τους ελεύθερους.

Κείμενο 3

Φρανκενστάιν ή Ο σύγχρονος Προμηθέας, Μαίρη Σέλλεϋ

Ο Βίκτορ Φρανκενστάιν, επιστήμονας, κατάφερε να δημιουργήσει ζωή από το μηδέν, ανοίγοντας έτσι το κουτί της Πανδώρας. Μισεί το κατασκευασμένο από πτώματα δημιούργημά του και εκείνο σπεύδει να εκδικηθεί τον δημιουργό του. Σήμερα που ζούμε την κορύφωση μιας

μεγάλης συζήτησης αναφορικά με την τεχνητή νοημοσύνη και την απειλή της, το μυθιστόρημα αυτό φαντάζει πιο επίκαιρο από ποτέ.

«Την περίμενα αυτήν την υποδοχή», είπε το τέρας συναντώντας τον Φρανκενστάιν. «Όλοι οι άνθρωποι μισούν τα τέρατα, πόσο, λοιπόν, πρέπει να μισούν εμένα, που είμαι το πιο άθλιο από όλα τα ζωντανά πλάσματα! Ακόμα κι εσύ, δημιουργέ μου, με απεχθάνεσαι και με απορρίπτεις, εμένα το δημιούργημά σου, με το οποίο είσαι δεμένος με άρρηκτα δεσμά, που μπορούν να λυθούν μόνο με την εξόντωση ενός από τους δυο μας. Θεε να με σκοτώσεις! Πώς τολμάς να παίζεις έτσι με την ανθρώπινη ζωή; Κάνε το καθήκον σου απέναντί μου κι εγώ θα κάνω το δικό μου απέναντι σε εσένα και στους υπόλοιπους ανθρώπους. Είμαι δημιούργημά σου και θα φερθώ ήπια και πειθήνια στον φυσικό μου κύριο και βασιλέα, αν και εσύ παίζεις τον ρόλο σου αυτόν που μου οφείλεις. Μην είσαι δίκαιος με όλους τους άλλους και ποδοπατήσεις εμένα, εμένα που μου χρωστάς περισσότερο από κάθε άλλο δικαιοσύνη, στοργή και επιείκεια. Θυμήσου: είμαι δημιούργημά σου! Θα πρέπει να είμαι ο Αδάμ σου, ενώ δεν είμαι παρά ο άγγελος που διώχνεις από τον Παράδεισο. Η δυστυχία με έκανε δαίμονα. Αν εσύ, ο δημιουργός μου, με

απεχθάνεσαι, τι μπορώ να ελπίζω από ανθρώπους που τίποτα δε μου οφείλουν; Αν οι άλλοι γνώριζαν την ύπαρξή μου θα όπλιζαν τα χέρια τους να με σκοτώσουν. Πώς λοιπόν να μην τους μισώ και να μην τους σιχαίνομαι; Δε θα συνάψω ειρήνη με τους εχθρούς μου».

[...]

«Ήξερα ότι προετοίμαζα ένα θανάσιμο βασανιστήριο για εμένα τον ίδιο, αλλά ήμουν σκλάβος και όχι κύριος μιας παρόρμησης την οποία σιχαινόμουν, αλλά δεν μπορούσα να αγνοήσω. Καταδίκασα τον δημιουργό μου στη δυστυχία. Κείτεται εκεί νεκρός και παγωμένος κι εσύ με μισείς, αλλά όχι όσο μισώ εγώ τον εαυτό μου. Δε χρειάζονται άλλοι θάνατοι, μόνο ο δικός μου. Δε θα νιώθω πια έρμαιο ανικανοποίητων και άσβεστων πόθων, δε θα νιώθω τις αγωνίες που σήμερα με συντρίβουν. Ίσως σε αυτήν την κατάσταση βρω την ευτυχία που μου άξιζε. Η αγωνία μου ήταν πάντα υπέρτερη από αυτήν του δημιουργού μου, γιατί το φαρμακερό κεντρί των τύψεων δε θα πάψει ποτέ να δηλητηριάζει τις πληγές μου, ώσπου ο θάνατος να τις επουλώσει για πάντα». Έτσι θρηνούσε το τέρας κρατώντας στα χέρια του το πτώμα του Βίκτορ Φρανκενστάιν κι εγώ ο καπετάνιος του πλοίου τον κοίταζα ανήμπορος και φοβισμένος.

Θέματα

Θέμα Α (20 μονάδες)

Να αναφέρετε συνοπτικά σε 60- 70 λέξεις τις συνέπειες που αναμένονται από τη χρήση των τεχνολογιών της τεχνητής νοημοσύνης σύμφωνα με το 1^ο κείμενο και την έρευνα που διενεργήθηκε.

Θέμα Β (μονάδες 35)

B1. Να επιλέξετε την σωστή απάντηση για κάθε ένα από τα 5 ερωτήματα και να μεταφέρετε στο απαντητικό τετράδιο τον αριθμό της εκφώνησης με το κατάλληλο γράμμα. (μονάδες 10)

Κείμενο 1

1. Σύμφωνα με την έρευνα του Institute of Work η υγεία και η ποιότητα ζωής των εργαζομένων :

- φθείρεται όταν έρχονται σε επαφή με εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης ενώ καλυτερεύει όταν κάνουν χρήση πιο καθιερωμένων εφαρμογών τεχνολογίας και επικοινωνιών.
- φθείρεται περισσότερο όταν έρχονται σε επαφή με εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης παρά όταν κάνουν χρήση πιο καθιερωμένων εφαρμογών τεχνολογίας και επικοινωνιών.
- φθείρεται εξίσου από όλες τις εφαρμογές της τεχνολογίας, τις καθιερωμένες και αυτής της τεχνητής νοημοσύνης.

2. Σύμφωνα με την επικεφαλής συγγραφέα της μελέτης δρα Κοινωνιολογίας Magdalena Soffia:

- Αυτό που έχει πραγματικά αρνητικό αντίκτυπο στη ζωή των εργαζομένων είναι ο συνεχής έλεγχος της απόδοσής τους.

- β. Δεν είναι η ίδια η τεχνητή νοημοσύνη και οι εφαρμογές της που βλάπτουν αλλά ο τρόπος που αυτές θα εφαρμοστούν
- γ. Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να μετατρέψει την εργασία σε ένα χώρο πολύ καταπιεστικό και ανθυγιεινό.

3. Πολλοί βλέπουν την τεχνητή νοημοσύνη σαν ένα νέο Ελντοράντο. Τα τεράστια κέρδη :

- α. θα έρθουν από την παραγωγή όλων αυτών των εφαρμογών της τεχνητής νοημοσύνης.
- β. σχετίζονται με την αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων.
- γ. προκύπτουν από τον περιορισμό των θέσεων εργασίας και τη μείωση του κόστους εργασίας.

Κείμενο 2

4. Τα ρομπότ μπορούν :

- α. να μας απελευθερώσουν από τις ευθύνες και την κούραση στη λήψη αποφάσεων.
- β. να μας απαλλάξουν από ανούσιες και επαναληπτικές εργασίες.
- γ. σταδιακά να ενισχύσουν την ευφυΐα και τις διαπροσωπικές μας δεξιότητες.

5. Ένα νομοσχέδιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην ψηφιακή εποχή πρέπει να μπορεί και να :

- α. κατοχυρώσει τα πνευματικά μας δημιουργήματα ως ανθρώπινα και μόνο
- β. μας δώσει τη δυνατότητα να είμαστε διαρκώς συνδεδεμένοι και να βελτιωνόμαστε διαρκώς.
- γ. μας επιτρέψει να μην είμαστε διαρκώς συνδεδεμένοι και βελτιωμένοι.

B2. α. Να σχολιάσετε τον τρόπο που οργανώνεται η 2^η παράγραφος του 1^{ου} κειμένου (« Οι ερευνητές διαπίστωσαν... η έκθεση») καθώς και την πρόθεση που αυτή υπηρετεί. (μονάδες 10)

B2. β. Στο κείμενο 1 έχουμε χρήση αυθεντίας και αυτούσια μεταφορά των λόγων της στο άρθρο. Να εντοπίσετε ένα απόσπασμα και να σχολιάσετε την επικοινωνιακής της λειτουργία (μονάδες 5)

B3. α. Στο κείμενο 2 έχουμε χρήση ξένου λεξιλογίου. Εντοπίστε 2 παραδείγματα και σχολιάστε την επιλογή και τη λειτουργία τους. (μονάδες 3)

B3. β. Στον επίλογο του κειμένου 2 να εντοπίσετε και να σχολιάσετε τις εγκλίσεις που χρησιμοποιούνται. Τι επιδιώκεται με τις επιλογές αυτές; (μονάδες 7)

Θέμα Γ (μονάδες 15)

Ποια είναι η συναισθηματική κατάσταση του τέρατος, του δημιουργήματος του Φρανκενστάιν, όπως αποτυπώνεται στο απόσπασμα και για ποιον λόγο νιώθει έτσι; Με ποιους κειμενικούς δείκτες (τουλάχιστον τρεις διαφορετικούς) γίνεται εμφανής η κατάσταση αυτή; Στην εποχή της ραγδαίας τεχνολογικής εξέλιξης και της «επέλασης» της τεχνητής νοημοσύνης ποιες σκέψεις σας γεννιούνται για τα δημιουργήματα του Ανθρώπου; Η απάντησή σας να αναπτυχθεί σε 150-200 λέξεις.

Θέμα Δ (μονάδες 30)

« Ας ελευθερώσουμε τους σκλάβους, αλλά ας μην σκλαβώσουμε τους ελεύθερους». Έχοντας μελετήσει τα παραπάνω κείμενα αλλά και αξιοποιώντας την προσωπική σου εμπειρία και γνώση, καλείσαι να εκφωνήσεις μια ομιλία στα πλαίσια μιας ημερίδας που διοργανώνει το σχολείο σου σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες. Στην ομιλία αυτή θα συμπεριλάβεις τα θετικά αποτελέσματα που ήδη έχει προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία στον άνθρωπο αλλά και τους πιθανούς κινδύνους από τους οποίους καλείται να προστατευθεί. Η ομιλία σου θα έχει έκταση περίπου 400 λέξεις.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

- 1. Στο εξώφυλλο** να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. **Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω** να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. **Στην αρχή των απαντήσεών σας** να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
- 6 Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μια και μισή ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ